

47. seminar slovenskega jezika literature in kulture

RA SLOVENIJA 3, 05.07.2011, JEZIKOVNI POGOVORI, 18.00

VODITELJ: V Ljubljani poteka 47. seminar slovenskega jezika literature in kulture. V treh tednih se bodo zvrstili intenzivni tečaji učenja slovenščine, vaje iz fonetike, izbirni tečaji, lektorske vaje, predavanja, skupinske in individualne vaje iz konverzacije ter bogat spremljevalni program. Osrednja tema letošnjih predavanj je družina v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi. Gosta oddaje Jezikovni pogovori sta redni profesor dr. Vera Smole predsednica seminarja in Damjan Huber tajnik seminarja. Pogovarja se Aleksander Čobec.

ALEKSANDER ČOBEK: Gospa Smole in gospod Huber pozdravljena.

Dr. VERA SMOLE (predsednica seminarja): Dober dan.

DAMJAN HUBER (tajnik seminarja): Dober dan.

ČOBEK: Seminar slovenskega jezika, literature in kulture je v prvi vrsti namenjen učenju slovenščine kot drugega tujega jezika. Kdo vse se bo letos učil slovenščine, od kod prihajajo udeleženci, iz katerih držav, strok in koliko jih je.

HUBER: Ja tako kot vsako leto je tudi letos okrog 130 udeležencev. Natančno 129, prihajajo pa iz 27 držav, v bistvu iz skoraj vseh celin, razen Afrike. 98 od teh je študentov in 31 pa je zaposlenih na tujih inštitutih, univerzah, nekateri so prevajalci, ali pa se kako drugače ukvarjajo s strokovno slovenščino. Države iz katerih prihajajo so največ jih je iz Italije, teh je 20, s Poljske jih je 17, iz Avstrije pa 16. To se pravi naše sosednje države in pa Poljski, kjer imamo tudi največ literatov slovenščine.

ČOBEK: Kako to, da ravno iz teh držav in zakaj so se odločili, da bodo obiskali seminar slovenskega jezika, literature in kulture?

HUBER: Ja največ udeležencev je štipendistov. Štipendira jih država Slovenija in sicer ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. To je res velika večina teh udeležencev. In štipendije podeljujemo na lektoratih, ki potekajo v teh državah. Kot sem že omenil na Poljskem je taka velika številka zato, ker je tudi veliko lektoratov tam, pet, šest in na vsakem lektoratu potem podelimo eno, dve ali pa tri štipendije. Odvisno od tega koliko udeležencev oz. koliko študentov je na tej univerzi in ali je tam samo lektorat ali pa celo študij slovenščine. Zdaj Italija, Avstrija je nekako razumljivo, da je visoka številka, zato, ker so tam tudi naši zamejci slavistike v Trstu, Celovcu, Gradcu. Potem zamejskim inštitucijam prav tako podeljujemo tam eno ali pa še celo več štipendij, se pravi Avstriji, Italiji pa tudi na Madžarskem, tako, da nekako se zdi logično, da je na teh univerzah oz. iz teh držav potem največ udeležencev.

ČOBEK: Pred teden seminarja, ki je potekal minuli teden, se je že zaključil in je bil namenjen začetnikom učenja slovenščine. Kakšno izobraževanje ste pripravili za njih?

HUBER: Za nami je res zelo intenziven teden v tem pred tednu smo imeli 21 udeležencev, ki so seveda še vedno z nami, ostajajo tri tedne pri nas in imeli so pa vsak dan po pet šolskih ur lektoratov, intenzivnega učenja slovenščine. In tako je po lektoratih, popoldne so imeli fonetične vaje, dve polne ure fonetičnih vaj, popoldne tako kot že naslov seminarja pravi, se pravi seminar slovenskega jezika, literature in kulture, ta zadnji del pa smo opravljali z ekskurzijo, ko smo šli v Novo mesto in pa v Paho. Potem smo imeli tudi tako imenovano ustvarjalno delavnico, kjer so iz recikliranj, se pravi iz starega papirja, časopisov različnega materiala izdelovali zvezke in blokce, ki so jih seveda potem dobili za spomin. Ogledali smo si film Slovenka. Predvsem pa kot sem že na začetku rekel, so bili zelo intenzivni tečaji in mislim, da so se kar veliko naučili.

ČOBEK: Osrednji dvotedenski del seminarja, ki pa se je začel včeraj, pa zajema vaje iz fonetike, izbirne tečaje, lektorske vaje, predavanja, vaje iz konverzacije, individualno konverzacijo ter seveda tudi bogat

spremljevalni program spremlja celotni seminar. In če gremo morda, če orišemo samo te posamezne tečaje, na kakšen način se izvaja fonetika?

HUBER: Ja fonetiko izvaja že zelo izkušen fonetik dr. Hotimir Tivadar, ki to počne že dobro desetletje. Prilagaja posamezne ure, posameznim skupinam, se pravi tako po starosti, se pravi eno so bolj študenti, na drugi strani so udeleženci tudi že profesorji, asistenti na univerzah, prevajalci in seveda te je treba včasih malo drugače obravnavat, prilagodi se tudi posameznim jezikovnim skupinam in tečaji oz. vaje iz fonetike potekajo v fomalaboratoriju, kjer poslušajo govore, potem to ponavljajo, pojejo, s pesmijo se veliko da naučiti in izboljšati govor.

ČOBEC: Kaj vse pa je na voljo udeležencem pri izbirnem tečaju?

Dr. SMOLE: To pa nekako sodi že v krovno temo in sicer letos je krovna tema družina, o tem bomo verjetno kasneje kaj več povedali. In sicer jim vsako leto nudimo dva najmanj dva izbirna tečaja, en je bolj navezan na literaturo, drugi bolj na jezik. Včasih pa tudi na kulturo. In letos imamo jezikoslovni tečaj iz besedotvorja, vodi ga priznana profesorica Ada Vidovič Muha ob pomoči tudi prav tako uveljavljene Andreje Žele. In drugi tečaj pa zadeva otroško književnost in sicer ga tudi vodita naša profesorica Mateja Pezdirc Bartol in s Pedagoške fakultete Milena Mileva Blažič. Se pravi pravljica, mladinski roman, to bo osrednja tema tega drugega literarnega izbirnega tečaja.

ČOBEC: Osrednja tema letošnjih predavanj je družina v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi. Zakaj ste izbrali to temo?

Dr. SMOLE: Ja seminar slovenskega jezika in literature in kulture je dolgoletna prireditev, 47. letos po vrsti in nekako poteka bi rekla zelo usklajeno in zelo profesionalno z našo ekipo na centru za slovenščino kot drugi ali tuji jezik. Medtem ko se predsedniki seminarja menjujemo vsake dve leti. To smo profesorji iz oddelka za slovenistiko, prej še dokler smo bili združeni, tudi profesorji sedanjega oddelka za slavistiko in vsak predsednik da seminarju tudi neko osebno noto, ravno z izbiro teme. Lansko leto sem že bila predsednica seminarja, se pravi sem letos drugo leto, sem si zbrala temo slovanstvo. Po eni strani zaradi tega, ker delujem v nekem mednarodnem projektu slovanskih jezikov oz. bolj rečeno slovanskih narečji. Se pravi smo obravnavali družino slovanskih jezikov. Letos pa sem se odločila za mogoče nekoliko bolj intimno temo in sicer družina v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi, ki pa ni bilo mišljeno samo kot družina v smislu osnovne celice našega žitja in bitja kot pravim, ampak tudi širšega druženja ljudi pa ni nujno samo ljudi. Mogoče kot ste videli že, družiti jezike imamo tudi različna društva, skratka v razne skupine se družijo ljudje, živali navsezadnje in tudi druge stvari.

ČOBEC: Verjetno pa na izbiro teme niso vplivale te burne razprave okrog družinskega zakonika?

Dr. SMOLE: Ne, kajti temo moramo izbrati že dosti prej, o temi se začne razmišljati že na začetku študijskega leta, se pravi oktobra, novembra in nekako bolj tudi iz tega mojega zanimanja za medsebojne odnose, sem si letos izbrala to temo in tudi čisto kot jezikoslovko če hočete me je vznemiril sam pojem družina. Če pogledamo nastanek besede družina, vidimo, da je v osnovi beseda drug, kar pomeni tovariš, sopotnik, se pravi nekdo, ki pomaga, ki ti stoji ob strani in ne tako kot v drugih jezikih, ki recimo poudarja bolj to biološko sorodnost, rodbina sem ja, ljudsko če hočete. Skratka ta povezanost ljudi v neko skupnost, ki deluje v smislu dobrega za vse, je pri nas ta osnovni pojem.

ČOBEC: Na kaj pa so se osredotočili jezikoslovci pri temi družina.

Dr. SMOLE: Seveda je za jezikoslovce bil malo večji problem kot za literate, vendarle ne. Glede na to, da jezik vsebuje seveda vsa poimenovanja za te odnose, navsezadnje tudi sorodstvene in ravno pri tem je bilo kar precej oz. v okviru danih možnosti posvečeno razlaganju sorodstvenih odnosov oz. poimenovanj za te in sicer s stališča izvora posameznih besed, s stališča podedovanosti besed iz praslovanščine, spreminjanja pomena, izgubljanja besed če hočete, pa tudi nekaj v odnosu do sosednjih jezikov, zlasti južnoslovanskih in ravno v primerjavi z njimi vidimo, da imamo Slovenci veliko manj besed za sorodstvene

odnose. In če vzamemo ali priključimo tukaj še naš pregovor, žlahta raztrgana plahta, nam še enkrat potrjuje, da je za nas so bolj bistveni odnosi kot taki kot pa biološka sorodnost.

ČOBEC: Kako pa je pa pri literarnih prispevkih, kakšne so njihove ugotovitve?

Dr. SMOLE: Ja pri literarnih prispevkih smo se predvsem oz. avtorji oz. njihovi avtorji so se osredotočili na sodobnejšo literaturo in sicer tako na prozo, poezijo, dramatiko in ugotavljajo v vseh teh žanrih porast te teme, ki predstavlja družino v vseh njenih pojavnih oblikah in tudi v tem spremenjenem družbenem okolju. Se pravi opaža se neko vračanje v intimizem, zlasti pri mladi pesniški generaciji, se to zelo izraža.

ČOBEC: Katere aktualne družinske tematike, pa obravnavajo referenti na področju kulture?

Dr. SMOLE: Nekako smo jih izbirali, povabili, ker veliko možnosti nimamo. Zdelo se nam je, da nekako je šport tisti, ki zaznamuje slovensko družino, tako, da pri tem sodelujeta oz. predstavljata kako je pomemben, kako je družina pomembna za vzgojo otroka športnika. Potem seveda smo se morali dotakniti te znamenite teme Hotela Mama in seveda dolgega ostajanja otrok pri starših. Ravno včeraj sem slišala, da smo menda glede sinov na prvem mestu v Evropi, v povprečju pa na drugem mestu po letih bivanja v primarni družini. Potem smo se dotaknili tudi se pravi družine kot osnovne vse življenjske šole učenja jezika, kar je pravzaprav zelo pomembno in še nekaj recimo o teh odnosih ženska in njena čast in vpliv in potem do ženskega okolja na dožemanje tega.

ČOBEC: Pri učenju slovenščine največ ur obsegajo lektorske vaje, kako ste jih zastavili?

HUBER: Podobno kot v pred tednu, se pravi takoj zjutraj oz. po izbirnih tečajih so lektorske vaje. V prvem tednu so bile tri skupine. Zdaj je še ena začetna skupina in v njej so vsi tisti, ki niso mogli priti na tri tedenski tečaj, se pravi začetniki. Potem imamo kar šest nadaljevalnih skupin, tukaj je največ udeležencev, se pravi nekje vmes, se pravi med začetniki in pa izpopolnjevalci. Te izpopolnjevalne skupine so pa tri. Kot zanimivost za izpopolnjevalne skupine je to, da je ena tako imenovana literarna, druga splošna in pa tretja jezikoslovna in že samo ime pove o čem se bodo največ pogovarjali.

ČOBEC: Pripravili ste tudi tečaj iz konverzacije, pravzaprav dva skupinskega in individualnega.

HUBER: Tako je, ko imajo višji nadaljevalci se pravi zadnje tri skupine nadaljevalcev in pa izpopolnjevalci predavanja o katerih je govorila prof. Smoletova, imajo nižji nadaljevalci in pa začetniki skupno konverzacijo. Tukaj bi se naj ponavljale teme, poglavja iz jutranjih tečajev, seveda pa izvejo in se pogovarjajo tudi o veliko novih stvareh. Individualna konverzacija je pa novejša institucija na seminarju. Izvajamo jo nekaj let. Nanjo se lahko prijavijo vsi, ni pa obvezna. Možnost imajo udeleženci, da se udeležijo dve urne take konverzacije, študenti slovenistike, naše slovenistike v Ljubljani. In potem gredo skupaj na kavo in se pogovarjajo o kakih aktualnih stvareh. Lahko je ta stvar tudi veliko bolj resna, se usedejo v predavalnici in se pogovarjajo bolj o resnih stvareh. Je pa to dogovor med se pravi izvajalci in pa samimi udeleženci.

ČOBEC: Kot smo že prej dejali, seminar spremlja bogat spremljevalni program. Pred nami sta še dva tedna seminarja. Kaj vse še čaka udeležence?

HUBER: Veliko. Marsikdaj potarnajo udeleženci, da je tega programa veliko, čeprav nič od tega popoldanskega ni obvezno. Tako, da, ampak nekako čutijo, da morajo priti. Seveda je kar nekako razumljivo, saj so dobili štipendijo in čutijo nekako dolžnost, da se vseh teh stvari udeležujejo. Zdaj včeraj je bila otvoritev v Mestnem muzeju, kjer smo po vrsti govorov, pozdravov, slišali tudi nastop Gala Djurina in Savere Djurin, hkrati včeraj center kot smo že prej rekli center za slovenščino kot drugi tuji jezik je kar velika institucija, ki ne pripravlja samo seminarja slovenskega jezika, literature in kulture, ampak hkrati sta se včeraj začeli še dve veliki prireditvi in sicer 30 jubilejna poletna šola na kateri je letos podobno kot prejšnja leta spet okrog 150 udeležencev, mislim, da iz 34 držav. Potem pa njena mlajša sestra, mladinska poletna šola, šesta po vrsti, kjer je prav tako okrog 150 držav. Center za slovenščino pa nekako ne more delovati sam, saj je del oddelka za slovenistko na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Kot rečeno seminar je njegova najstarejša prireditev, že 47. po vrsti. Leta 1965 se je vse skupaj začelo na oddelku za slovanske

jezike in književnosti. Potem se je pa to prereformiralo v oddelek za slovenistiko, tako, da to zdaj delujemo v okviru oddelka za slovenistiko. Se pravi malo zastranitve. Naprej se bodo potem popoldne oz. zvečer se bomo družili na tako imenovanem spoznavnem popoldnevu. Potem imamo jutri sprehode kulturno zgodovinske, literarno zgodovinske po Ljubljani. Nadalje bomo šli v četrtek na ogled slovenskega filma, gremo mi po svoje. Potem bomo v petek si ogledali gledališko predstavo Fotr Lada Bizovičarja. V soboto gremo na celodnevno ekskurzijo na štajersko in sicer v Velenje in Celje. Potem zadnji teden se pa začne s popoldansko dejavnostjo z ogledom Mestne knjižnice Ljubljana in sicer njenega pionirskega oddelka, kjer nam bodo pripravili razstavo mladinskih del na temo družina. V torek, ker si želijo imeti tudi kak dan prost, bomo malo prosti, bodo lahko šli po svoje. Potem v sredo v zadnjem tednu bomo šli v botanični vrt. V četrtek predzadnji dan bomo organizirali tako imenovani slovanski večer in sicer skupaj s formom slovanskih kultur. Medtem ko pa zadnji je pa čisto zabavne narave, popoldne se že na fakulteti poslovimo, zvečer še pa neuradno na enem koncertu.

ČOBEC: Udeležence torej želite navdušiti za slovenski jezik in za slovensko kulturo. Morda za zaključek oddaje kakšni so bili odzivi iz preteklosti ali kako običajno potem ti udeleženci tudi uporabijo to znanje, gospa Smole?

Dr. SMOLE: Ja jaz mislim, da so vedno odzivi zelo pozitivni. Skratka naši udeleženci se zelo veliko naučijo, da spoznajo našo kulturo, da spoznajo mesto. En majhen delček naše dežele in ponavadi s tem navdušenjem nad moramo kar priznati lepoto našega mesta, dežele pa tudi jezika odidejo v svoje kraje in to ljubezen do slovenščine, Slovenije širijo na zelo različne načine. Ali kot prevajalci, ali kot kakšni kulturni delavci na različnih področjih. Ali kot ne vem navsezadnje kot animatorji in študentov, da se potem še drugi vključujejo v pouk slovenskega jezika. Skratka zelo pozitivni odzivi.

HUBER: Ja najlepša reklama je v tem, da tisti, ko pridejo na seminar kot štipendisti se velikokrat, ampak res eni kar velikokrat vračajo kot samoplačniki in jim slovenščine in Slovenije ni nikoli dovolj.

ČOBEC: Gospa Smole in gospod Huber hvala za ta pogovor.

Dr. SMOLE: Hvala tudi vam za prijazno vabilo.

HUBER: Hvala.

ČOBEC: To so bili Jezikovni pogovori. Pripravil sem jih Aleksander Čobec.